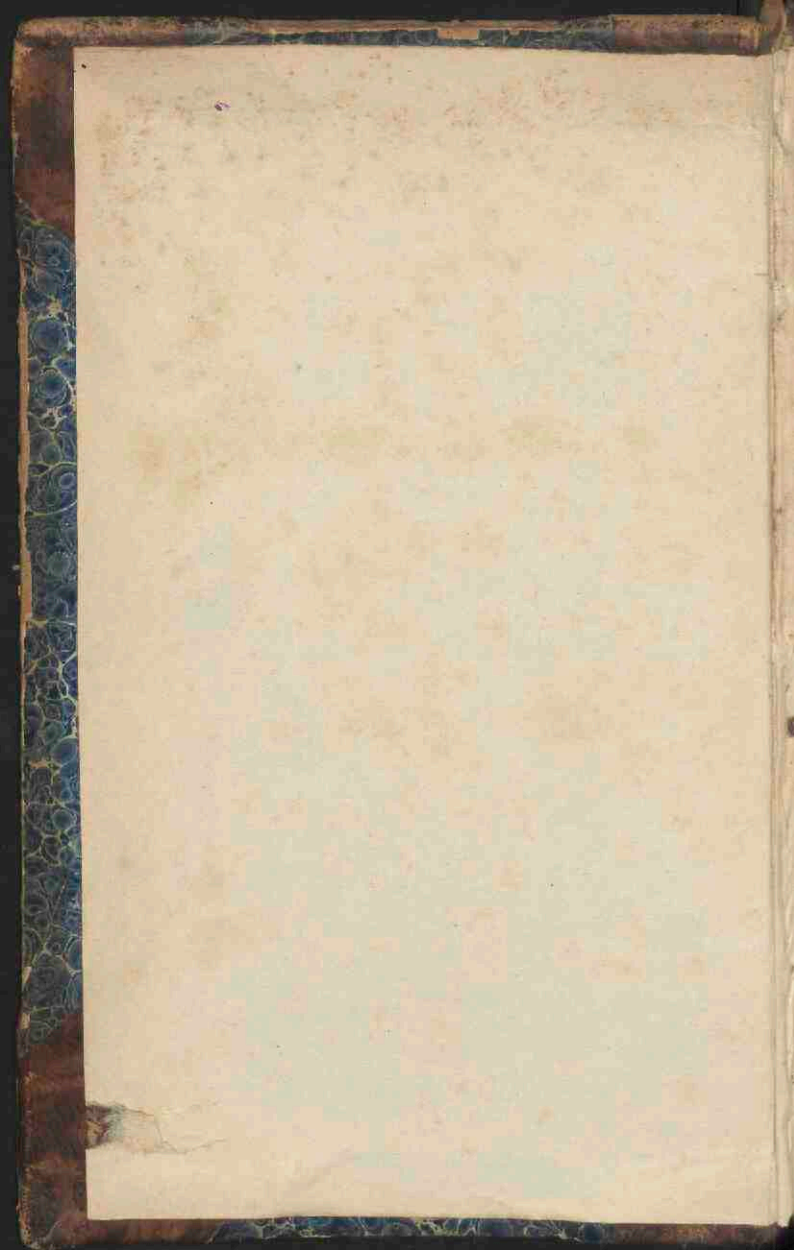

Verderft het niet, want er is een zegen in

<https://hdl.handle.net/1874/355171>

I A 360.

109-202

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK UTRECHT

3939 6563

1

Nederlandsch Zendelinggenootschap.
VERDERFT HET NIET, WANT ER IS EEN ZEGEN IN.

zic

REDE

I 7
21

PKB 1334

UITGESPROKEN IN DE

(1-13)

ALGEMEENE VERGADERING

VAN HET

Nederlandsche Zendelinggenootschap,

15 Juli 1873,

DOOR

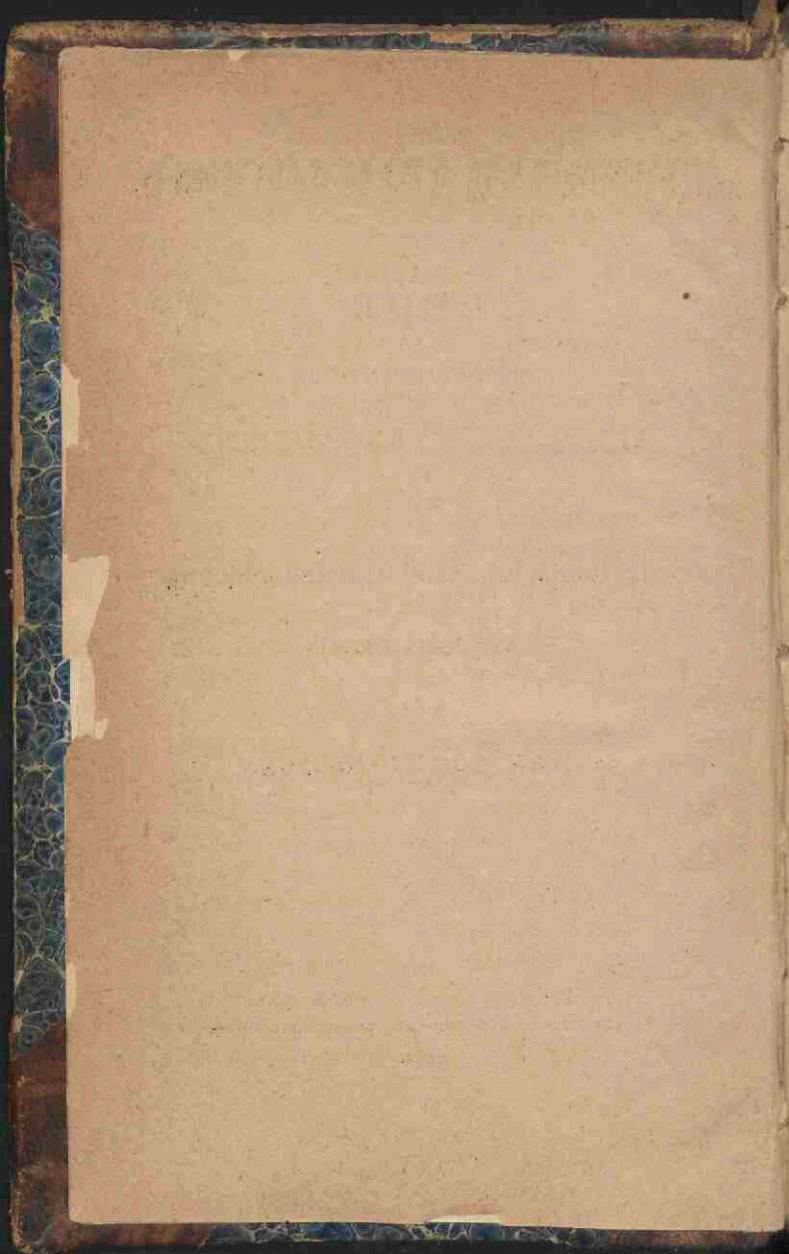
A. VAN TOORENENBERGEN.

TE ROTTERDAM, BIJ M. WYT & ZONEN,
Drukkers van het Nederlandsche Zendelinggenootschap.

1873.

[189]

PSALM 89: 1.

'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên;
Uw waarheid t' allen tijd' vermelden door mijn reên.
Ik weet, hoe 't vast gebouw van uwe gunstbewijzen,
Naar uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen;
Zoo min de hemel ooit uit zijnen stand zal wijken,
Zoo min zal uwe trouw ooit wanklen of bezwijken.

BESTUURDERS, LEDEN, VRIENDEN EN BEGUNSTI
GERS VAN HET NEDERLANDSCHE ZENDELINGGE-
NOOTSCHAP!

GENADE EN VREDE ZIJ U EN VREDE VAN GOD
ONZEN VADER EN VAN JEZUS CHRISTUS ONZEN
HEER, DOOR DEN H. GEEST.

Wederom - en dat wel de 76^e maal zijn de leden van het Nederlandsch Zendelinggenootschap bijeen, om elkander op te wekken en te bemoe-digen in den heiligsten arbeid, dien het christelijk leven kent. Of, is het niet zoo? als wij het oog slaan op het groote zendingsgebied over de geheele aarde, zooals dat in onze eeuw met alle hare worstelingen en schaduwzijden een steeds grootere afmetingen verkrijgenden lichtglans verspreidt, - als wij daarbij letten op het kleine maar belang-rijke deel, dat door ons Genootschap wordt bear-

heid, zouden wij dan niet veelvuldige redenen hebben om jaarlijks elkander persoonlijk te versterken? O daar is iets onuitsprekelijk liefelijks in, wanneer wij, na een jaar in onzen kring zoo groot eene zaak als die van het Godsrijk naar ons vermogen te hebben mogen bevorderen, uit alle oorden des Vaderlands zoovele medearbeiders zien zamenstroomen, moge het zijn één in liefde voor deze waarachtig menschelijke zaak, en tevens één in biddende hope, dat de Heer zelf ze met een goddelijken zegen bekroone. En dit vooral waar wij wederom in het afgelopen jaar de menigvuldige ervaringen hebben opgedaan, dat zoovelen uit verschillende oorzaken nog buiten de zendingwereld blijven leven, en daaronder niet weinigen, die op zoo velerlei gebied het wereldomvattende karakter van andere heilgoederen der menschheid hebben ingezien. Zij willen handel en kunst, nijverheid en wetenschap, tot eigendom van de gansche menschheid zien worden en zelfs in de wereld-tentoonstellingen veraanschouwelyken, maar - is het niet vreemd, niet treurig, dat zij den dienst, het leven van den mensch met den Vader in den hemel, en den eenigen weg, het eenige middel, waardoor de menschheid tot dit leven komen kan, buitensluiten of uit ongelooft, of uit lichtzinnigheid, of uit volstrekte verblindheid voor de hoogere behoeften van de zedelijke wereld? Is het niet treurig, dat

wij nog dagelijks zooveel door stofvergoding en allerlei zoogenaamd wijsgeerige begrippen en stelsels verleid, zelfs de zending op de waarlijk onbillijkste wijze zien aanvallen en beoordeelen? Maar nog meer, ja nog treuriger achten wij het, dat wij, te midden der zendingwereld, waar wij zooveel eenheid noodig hebben, verdeeldheid en partijschap ja twisting nog zien plaats grijpen, waardoor zooveel kracht verlamd, zooveel zegen verijdeld wordt. Men versta ons wel. Wij achten het niet treurig, dat er velerlei genootschappen en vereenigen bestaan, o neen, het apostolisch karakter der christelijke gemeente is naar 's Heeren wil nooit aan één Apostel, nooit aan één Hervormer verbonden; ook zelfs niet dit beklagen wij, dat de Apostelen zoowel als de Hervormers, vroeger, nu ook de genootschappen met elkander verschillen over de beste wijze der prediking, maar dit, dat wij nog uit het verleden niet geleerd hebben in het wezen der zaak aller pogingen te eerbiedigen, ja zelfs, waar wij kunnen, elkander te steunen: en dat maar al te vaak de gansche zaak, het wezen der zending wordt beschouwd als op te gaan in den gedeeltelijken arbeid van eenig Genootschap op zich zelf: gelijk reeds de Apostolische kerk er de treurige gevolgen van zag, toen zooveel het geheele Evangelie verwarden met de apostelen zelve, met de PETRUS- of APOLLOS- of PAULUS- of zoogenaamde CHRISTUS-partijen.

Staat mij dan toe, dat ik in deze ure, waarin ik tot aller smarte nu reeds de plaats moet innemen van een Broeder, die door het afsterven van een zijner geliefde bloedverwanten verhinderd werd (1) zich tot deze taak aan te gorden, mij u allen denk als behoefte gevoelende in deze zendingweken elkander ook hier te ontmoeten en te versterken in die eenheid, welke noodzakelijk eene der hoofdvorwaarden is en blijft van den bloei van alle vereenigingen en dus ook van het Nederlandsch Zendinggenootschap. Het woord, dat mij voor deze ure voor den geest stond, drukt uit wat ik bedoel. Ik wenschte aan allen, die buiten ons staan en ook aan onszelfen eene opwekking te doen hooren, welke omdat het ons op den meest stelligen grondslag, en op het volle wezen der zending wijst, des te meer recht geeft tot den ernst der waarschuwing en tot de blijmoedigheid der broederlijke opwekking.

JEZAJA LXV: 8 *midden*.

„VERDERF ZE NIET; ER IS EEN ZEGEN IN.”

Eerbiedwaardig is het verschijnsel van het Profetisme in Israël. Als daar te midden van de treurigste zedelijke toestanden van Israël geloofshelden als MOZES, ELIA, JEZAÏA opstaan om hun

(1) Ds. LASONDER van Leeuwarden, die primus-redeenaar was.

volk de Godsgetuigenis der waarheid, den vollen eisch der wet, den eisch van Gods oordeelen te doen hooren, opdat dat volk zijne zonde erkennen en den weg der bekeering tot God mocht inslaan, dan zien wij onmiskkenbaar zoovele reuzengestalten, die in waarheid de dragers heeten mogen van den Heiligen Geest onder Israël. En gij weet het, M. H. de lijn der profetie, die door de oorkonde van Israëls geschiedenis heenloopt, heeft vooral dit karakter, dat het nooit ofte nimmer, hoe ernstig hare stem ook weêrklonk, aan de wanhoop zelfs de geringste plaats kon inruimen. Integendeel - altijd was dezelfde hope bij haar levendig, waarmede zij als woord Gods tot den mensch reeds in het Paradijs was aangevangen. Tegenover de zondemacht zou altijd blijven leven de macht des Heeren. De gerechtigheid Gods worstelende met de zonde der menschheid zou eindelijk de overmacht behouden: eens zou de heerlijke toekomst des Heeren zijn. De profetie zag steeds te midden van dezen zegen op de duisterste toestanden des volks. Zoo ook in den tijd toen de profetie van JEZAÏA kwam tot zijn volk. Op het zoo echt Israelitisch en tevens grootsch profetisch standpunt, treedt JEZAÏA in al de diepte van Israëls val en daaruit voortvloeiende ellende; er gaat uit zijn hart een smartkreet uit, die hem in de diepte brengt van zonde en schuldbelijdenis voor zijnen God, maar nu ook doet hij de ervaringen van dat gebeds-

leven kennen, dat het geloof wederom tot hope doet worden, en hem den ganschen troost geeft, van wat wij in het Evangelie des Zoons van God zoo heerlijk zien verwezenlijkt. Van daar die gebedsworsteling van het lijdend hart in het vorige hoofdstuk: van daar dat hij als antwoord des Heeren in ons teksthoofdstuk het hoort, dat de Heer door de ontrouw van zijn volk daarom nog niet verijdeld zijn zoude in de verwezenlijking van zijn verbond. Integendeel, het is hier als of wij reeds het voorspel hooren van de komst van zijn koningrijk in al de leidingen, die ons door en in het Evangelie zouden openbaar worden! Immers te midden van den ontzettenden afval van het Israël van heden, zou de Heer anderen, uit allerlei volken, die naar zijnen naam niet genoemd werden tot zijn eeuwig verbond brengen: en al was dan Israël in zijn geheel als volk, dat wel degelijk den naam van den Heer droeg, vervallen en dus ten doode gewijd, toch zou er een overblijfsel blijven, gelijk als altijd, gelijk ook in ELIA'S dagen, dat zijne knieën niet voor de goden van den tijdgeest had gebogen. Ja, dat overblijfsel zou voor den Heer zijn als het sap in de druiven: en gelijk nu in de dagen van den oogst de wijndruiven niet vertreden, maar wel geperst werden om den zegen van den most, die in de druiven is, er uit te verkrijgen, zoo zou al het lot, dat Israël te gemoet ging gelijk

zijn aan het zoo moeielijk werk van den pers-
 kuip, maar de geloovige zou hier steeds meer
 zien, zoowel in de ontwikkeling van het geeste-
 lijk Israël als in de opname van alle Heidenen
 in dat eeuwige Godsverbond eene vreugde, die de
 Heer voor Jeruzalem en eene vrolijkheid, die
 Hij voor haar volk had bereid. Dan zou de Heer
 zich op die nieuwe aarde en in die nieuwe heme-
 len verheugen over zijn volk. De heerlijkste
 toekomst zou het einde zijn van al dien strijd,
 van alle die zware dagen, welke over het nu
 ontrouwe, maar later wezenlijk geestelijke Israël
 komen zouden. Dat was de diepte, waaruit de
 profetische blik van JEZAIA opzag naar boven:
 zoo aanschouwde het geloof van den Evangelist
 des Ouden Testaments de zalige heerlijkheid van
 wat het Evangelie des Nieuwen Verbonds aan het
 einde des strijds zou te weeg brengen. En bleef
 van zoo grooten rijkdom Israël de drager onder
 de volken, ja zou het deze heerlijkheid eenmaal
 in werkelijkheid aan al de volken brengen in de
 volheid des tijds, dan kon de profeet ook uitroepen:
 Verderf ze niet, er is een zegen in.

Wat dunkt u, M. H.! Is het beeld van wat
 de profeet des Ouden Testaments over het Israël
 van zijn tijd zag, niet een treffend beeld van wat
 de kerke Gods, het ware geestelijk koningrijk des
 Heeren zelfs in de moeielijkste tijden, die over
 haar kwamen, doorleven moest? O vinden wij

hier niet een aandoenlijk beeld van de christelijke kerk, in hare onmiskenbare eenheid met de Gemeente des Heeren onder den ouden dag, zoo als zij onder velerlei lijden en strijd den weg des gebeds te bewandelen heeft; op dien weg het geloofsoog naar denzelfden Vader wenden moet, en alzoo ook de hope op die zelfde toekomst koesteren mag? Maar waar is de profetische geest in onze dagen die dat lijden verstaat, dat geloof koestert, die hope predikt, omdat hij die liefde bezit als het beginsel zijns levens?

Wie uwer herinnert zich niet hier het treffende woord, dat voor 24 jaren ook ter dezer plaatse en gelegenheid is uitgesproken door den algemeen geliefden man, die deze woorden zijns diep betreurden zoons niet zonder de vlijmendste vader-smart kon herhalen (1), dat „van het zendinggenootschap voor de geheele gemeente eene wedergeboorte werd gehoopt”. Ach, het was toen nog de tijd der eenheid in deze. Maar waar wij nu in geheel andere omstandigheden, in ons vaderland zoovele genootschappen verrezen zien, en nu reeds door een drietal zendingfeesten versterkt; waar in- en uitwendige zending op zoo treffend veelzijdig gebied op de heerlijkste wijzen met onderscheidene krachten werkzaam zijn, daar verblijden wij ons heden met nog hooger vertrouwen

(1) Prof. DES AMORIE VAN DER HOEVEN.

te mogen uitspreken de hope, dat de zending, de zendingsgeest is die der profetie. De Heer zelf heeft in deze 19^e eeuw, te midden van zoo velerlei strijd en verdeeldheid, in de zoo veelzins kranke kerk zijnen Profeet, den Trooster, den Heiligen Geest gegeven, die zoovele duizenden bezielt, en bezig is om als een nieuw leven op te wekken, en te vereenigen wat stelselzucht en partijdrift verdeeld hebben, ja, die het luide predikt, dat eene kerk, en een zendinggenootschap, in welke deze geest dringt en dwingt om de oogen te slaan over de geheele aarde, om te gaan met een broederhart naar alle volken, en om hun te brengen de getuigenis van dezen JEZUS, in wien alle schatten des levens en der waarheid te vinden zijn, niet kunnen sterven. Mogen zij geperst worden als in de pers des lijdens en des strijds, wij roepen het met vrijmoedigheid der belijdenis allen, allen toe: Verderft dat genootschap, verderft het niet, want het bevat den zegen der profetie, die optreedt te midden van velerlei nood, die zich nederbuigt in het ootmoedigst gebed, die vervuld is van het heiligst geloof, en die het uitzicht heeft op de heerlijkste toekomst. O toehoorders, staat mij toe aan ons zelve, aan elkander, aan de geheele wereld, die ons hooren wil het luide te doen hooren, dat naar onze overtuiging ons Nederlandsch Zendinggenootschap daarom gesteund worden moet, omdat het ook nog bezit

den zegen van de getuigenis van JEZUS CHRISTUS, die de geest en het wezen is der profetie, zoo lang het zingende belijden kan Gezang 210.

God, uw woord heeft eeuwig waarde;
 O, bewaar mij steeds dien schat!
 Och! wat waar m'al 't goed der aarde,
 Zoo ik niet dien rijkdom had?
 Moest dat kostelijk woord bezwijken,
 Mijn geloof, mijn rust verdween;
 Wat zijn duizend Koningrijken?
 'k Vraag uw woord, - uw woord alleen.

Amen, trouwe Vader! Amen!
 Dat uw heilig oog 't aanschouw,
 Hoe 'k mij nooit uw woord wil schamen,
 Hoe 'k steeds op uw woord vertrouw.
 Neêrgezeten met uw vromen
 Aan de voeten van den Heer,
 Moog ik, Vader! tot u komen,
 En steeds leven tot uw eer!

Is er een zegen in ons Nederlandsch Zendeling-
 genootschap? Ziet daar, M. H. eene eerste vraag
 welke beantwoording ons wacht, en waarvan de
 juistheid alleen afhangt van den toetssteen, dien
 wij aan het wezen der zending hebben te geven.

Toen JOHANNES op Pathmos wilde aanbidden
 voor den hem Onbekende, die tot hem sprak van
 de heerlijkheid der toekomst, hoorde hij dit alles
 omvattende woord: (1) „Zie dat gij dit niet doet.

(1) Openb. XIX: 10.

Ik ben uw mededienstknecht, en uwer medebroederen, die de getuigenis van JEZUS hebben: aanbid God! Want de getuigenis van JEZUS is de Geest der profetie!" Zien wij zoo met een ruim hart alle zendingvereenigingen, die deze getuigenis van JEZUS CHRISTUS hebben, als te samen de dragers van dien geest der profetie, dan hebben wij slechts te vragen, heeft ons Zendelinggenootschap deze getuigenis van JEZUS, ja of neen? — Allereerst dus: deze getuigenis is het wezen der zending. Herinnert u slechts 's Heeren eigen woorden: (1) Gaat henen en predikt het Evangelie. Gij zult mijne getuigen zijn! Getuigen zouden de Apostelen zijn van zijne opstanding, en van al wat de Heer gesproken heeft en gedaan. (2) Getuigen zouden zij te Jeruzalem, in geheel Judea, Samaria en tot aan het uiterste der aarde. Deze getuigenis zou bevatten al wat zij gezien en gehoord hadden van het Woord des Levens, van dat leven, dat in den Zoon Gods geopenbaard was. Deze getuigenis zou niet zijn een prediken van stelsel of begrip, wetenschap of school, neen, zij zou zijn de innerlijke aandrang en naar buitentreding van dien goddelijken Geest, die in Christus hun eigen geest geworden zijnde, hen nu tot de verkondiging van de heiligste overtuiging als noodzaakte; zoo zelfs dat zij zeggen moesten:

(1) Hand. I: 8.

(2) Hand. I: 28, II: 32.

„Wee mij, indien ik het Evangelie niet predik. De nood is mij opgelegd. Wij kunnen niet nalaten te spreken van wat wij gezien en gehoord hebben.” Deze getuigenis van JEZUS, is trouwens niet als men eenige leer over JEZUS met zijn begrip of volgens eenig stelsel of mode van den tijd bespreekt of verkondigt, maar wanneer Hij verkondigd wordt, zoo als de Apostelen Hem verkondigden naar de behoeften der menschen. En dat geschiedt dan eerst recht, wanneer hart en hoofd door God geheiligd zijn tot schatkameren der wijsheid, die des goddelijken levens en des Heiligen Geestes vol is en overig heeft, zoodat zijn binnenste die niet meer in zich kan houden, maar uit innige liefde zijne medemenschen deelgenooten wil maken van die zelfde ervaring des levens. Ziet – van dien JEZUS te getuigen kan alleen hij, die in dezen JEZUS alles gevonden heeft wat hij is, en die in Hem gelooft; dit kan alleen hij, in wien het gansche persoonlijk leven des Heeren JEZUS door de werking des H. Geestes en door de toeigening van het geloof tot eene alles beheerschende, zelfstandige macht is geworden. Wanneer alzoo de volheid van Christus hem doorademt en overweldigt en tot spreken dwingt, dan is het de volle zegen des Evangelies die in hem is. O verderft dat niet.

Heeft nu ons Zendinggenootschap (liever zou ik het noemen zendinggenootschap) dezen zegen,

deze getuigenis van JEZUS? M. H., wij leven nog onder den indruk van ons 75-jarig feest ten vorigen jare; wij hoorden den beminden voorzitter toen spreken „van het geloof, zonder hetwelk alle christelijke zending een onding is; het geloof, dat de in CHRISTUS geopenbaarde en tot ons gekomen liefde Gods machtig en willens is om vroeg of laat de wereld te overwinnen, door haar te winnen. (1) En dat andere woord: „het is het werk van onze zending, de mededeeling en overbrenging in woord en daad, van het Evangelie, en dat zij zoo menige ziel bracht tot de zaligmakende kennis van JEZUS CHRISTUS en Gods liefde in Hem. Het beste verschijnsel, het bemoedigendste teeken voor onze 75e jaarvergadering ware dit, dat wij, omdat wij zelven het geloof in JEZUS als onzen Heiland en in God als onzen Vader niet verloren, hier één zijn in geloof in JEZUS als den Heiland der wereld en in de almacht van Gods liefde over allen en eens in allen (2).”

Verplaatsen wij ons daarbij nog eens in het kerkgebouw der Remonstrantsch gereformeerde gemeente op den 18 Juli van dat feestjaar, en zien wij als in den geest die mannen onzer zending rondom ons: KICHERER en LA CROIX, KAM

(1) Ter gedachtenis, bl. 13.

(2) Bl. 17, 18.

en BÄR, GÜTZLAFF en LE BRUYN, RIEDEL en SCHWARZ en JELLESMA; denken wij dan nog aan zooveelen onzer geliefde zendelingen, van wie wij sommigen zelve mochten ontmoeten, voor eenige jaren onze broeders GRAAFLAND, ULFERS en VAN DE LIEFDE, dezer dagen onzen vriend KRUYT, en eergister avond nog onzen zoo even tot ons gekomen kranken medegetuige TENDELOO, die deze getuigenis van JEZUS uit een waarachtig vroom, warm en liefhebbend hart, op duidelijke en verstaanbare wijze aan de Alfoeren en Javanen brengen, en met christelijken wandel het zegel op hunne woorden zetten (1); en nemen wij dan, met nog zooveel meer als ik zou kunnen noemen, ons artikel 6 van de algemeene bepalingen als den grondslag van ons genootschap in de hand, dat wij „medearbeiders zijn, die gedrongen worden en onderling verbonden zijn door het geloof des harten in den Heer JEZUS CHRISTUS als den goddelijken Verlosser, die voor de zonden heeft geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen, en door de daaruit voortvloeiende liefde jegens God en elkander naar den inhoud van het Evangelie,” dan hebben wij genoeg. Neen, wij willen niet vragen, of dit alles in volmaaktheid in alle dingen bij ons is, dan alleen om het gebrekkige

(1) NEURDENBURG, over zendingmethode, bl. 153.

met ons beste weten te bestrijden en te verbeteren; maar zoolang wij op dezen grondslag staan, en de overtuiging hebben verkregen, dat deze getuigenis van JESUS in ons genootschap nog altijd meer is dan eene leuze, en dat zij als het beginsel Zijns levens door ons kan en moet gehandhaafd worden; zoolang wij de kracht zien, welke het Evangelie ook nog in de Minahasa uitoefent en op zoo velerlei zendingenposten, kunnen wij niet anders, dan het Nederlandsch Zendelinggenootschap beschouwen, dat er nog een zegen, een zegen des Evangelies in ligt. Zij het dan ook met gebreken, die wij ons niet ontveinzen willen, zoolang dit alles onder ons bestaat, willen wij het handhaven met alle macht, en roepen het vrijmoedig allen toe: „O verderft het niet, want waarlijk er is een zegen in!”

Is er alzoo, M. H! ook in het 76^e levensjaar van ons genootschap een zegen in, dan willen wij het ook niet verderven. En is het niet zoo, dan zou het zeker zijn ondergang te moeten gaan, wanneer het òf van zijn grondslag werd losgerukt, òf door eenzijdigheid in zijne roeping miskend werd, òf wanneer men er te veel van eischte.

a. Het Zendelinggenootschap moet zijn grondslag getrouw blijven. Bedrieg ik mij, Toeh! wanneer ik den grondslag van ons genootschap

noem „dat ware en werkdadige Christendom, dat christelijke kennis en godzaligheid bevorderende, alle volken brengen wil tot het licht van JEZUS CHRISTUS en het Leven in de gemeenschap met God? Wij moeten aan die volken een Evangelie brengen, dat hen door het geloof des harten tot God brengen, en dus met Hem weder vereenigen kan, omdat het alle belemmeringen wegneemt, elke breuke des harten geneest en van de zonde verlossende, de heiliging van het leven verschaft, en zoo den troost aan het verbrokene, het licht aan het verduisterde, het leven aan het verstovene in den mensch weet aan te brengen. En wat lezen wij nu in het Reglement voor ons Zendelingshuis? Dit, dat het aan de posten der deuren wil geschreven zien, „dat alle volken onderwezen moeten worden en gedoopt in den hoogheerlijken Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes, opdat zij zouden onderhouden wat de Heer ons geboden heeft.” Dit, „dat allen moeten worden zout en licht op aarde.” Dit, „dat allen in dienende liefde en zelfovergave des levens hunne kracht moeten vinden; dat ons leven als eigendom des Heeren een blijmoedig betuigen zij van het Evangelie der genade Gods; dat wij allen in eenvoudigheid en oprechtheid Gods en niet in vleeschelijke wijsheid moeten wandelen; dat zóo de liefde van CHRISTUS ons moet dringen; dat al wat waarachtig is en eerlijk, rechtvaardig en rein,

al wat liefelijk is en welluidt, elke deugd, en elke lof door ons moet gekend worden: het gevoelen, dat in CHRISTUS JEZUS is moet in ons zijn. Alle zondaren moeten van de dwaling huns wegs bekeerd, alle zielen van den dood behouden, alle zonden bedekt worden en naar geest en ziel en lichaam moeten wij geheiligd, onberispelijk bewaard worden in de toekomst onzes Heeren JEZUS CHRISTUS." Wat dunkt u? Wijst dit alles niet op de getuigenis van JEZUS? En, wat is deze getuigenis van JEZUS anders dan het middel tot het leven in den ruimsten omvang, naar de diepste behoeften van het hart? O verderft het dan niet, door den Heiden of Mohamedaan of Jood eenig menschelijk leerbegrip in te prenten, of tot eenigen westerschen kerkelijken toestand te brengen, maar laat ons alle volken dit Evangelie brengen als de verzoening van den mensch met den Heiligen God, als heiliging van het hart tot een Tempel des Heiligen Geestes! Verderft het niet, door den Javaan of den Alfoer leden te willen maken van het Hervormde of eenig ander kerkgenootschap; maar laat de Heilige Geest van den Zone Gods zelf doen al wat Hem welbehagelijk is, om in elk volk en onder elke luchtstreek zich den vorm te scheppen, die uit alle waarachtig leven voortvloeit. Maar verderft het evenmin – wij spreken onze innigste overtuiging uit – door het Christendom te miskennen, alsof het onder alle godsdienst-

vormen slechts eene hooëere ontwikkelde Godskennis bevatten zou; — alsof het slechts een schakel in de keten van de godsdienstige ontwikkeling der menschheid zijn zou, welke de menschheid als van zelf van het lagere tot het hoogere zou brengen, want langs dien weg verlamt gij het hooge ideaal en de ware levenskracht van de geheele zending. Al sluit gij u ook even als de Heer aan het godsdienstig waarheidsgevoel en bewustzijn van den mensch en de volken aan, toch vergeten wij het niet, dat geen volk, geen enkel mensch door dat waarheidsgevoel en door dat bewustzijn tot het leven met God, tot verlossing van de zonde is gekomen. De werkelijkheid der zonde is met deze voorstelling in strijd. En daarom, dit Evangelie, dat wij als de getuigenis van JEZUS leerden kennen, is het eenig ware middel, de eenige weg, de eenige kracht, welke eerst den ondeeligen mensch en dan de geheele menschheid brengt tot hunne volkomene ontwikkeling; de levenseenheid met den Vader, omdat deze CHRISTUS is de Zone Gods, die den mensch tot de volheid van het Godsleven kan brengen, omdat Hij dat Godsleven is in eigen persoon, omdat Hij het geeft, indien de mensch het aanneemt door het geloof; nog eens, omdat Hij alles doen kon en kan en gedaan heeft om den mensch met zijnen God te verzoenen, en God zelf weder te brengen in den mensch. O! zoolang het Zendelinggenoot-

schap deze JEZUSgetuigenis bezit en brengt, roepen wij het allen vrij- en blijmoedig toe: Verderft het niet, want er is een zegen in!

b. Maar, ten tweede, moet het evenmin verdorven worden door eenzijdigheid. Er was een tijd, toen in ons vaderland nog geen Zendinggenootschap bestond, en heden ten dage zijn er velen. Er was een tijd, dat het Nederlandsch Zendelinggenootschap het eenige was, wat vele krachten der vaderlandsche christenheid tot zich trok, en nu? Nu zijn er zoo velen. Zullen wij er ons over beklagen? Ach! wie zou de reden niet betreuren, welke de aanleiding werd, o ik zeg nog niet eens, dat er meerderen naast deze Vereeniging opstonden, maar de aanleiding van de spanning en verdeeldheid, welke sedert begonnen, helaas, nog niet geheel heeft opgehouden. Maar is er wel reden, te blijven treuren dat vele levende, frissche krachten aan dit Genootschap ontvielen, zij waren immers voor de Zending, voor de getuigenis van JEZUS niet verloren? Zij hebben den geest der profetie niet uitgebluscht, maar andere vormen aangenomen voor hunne getuigenis, en zendelingen naar andere plaatsen op den wereldakker gezonden: en zijn er niet meerdere krachten reeds ontwikkeld dan vroeger mogelijk was. Vroeger ééne jaarvergadering, nu zoovele als er meerdere Genootschappen ontstonden: vroeger maar ééne opwekking in menige

gemeente, welke — bekennen wij het maar in waarheid — veelzins insluimerde of niet alle krachten inspande, of door den bestaanden strijd in onze kerk slechts een deel der gemeente aantrok; nu zoo velerlei opwekking als er geloovige richtingen in de gemeente zijn. Welnu, nu blijke het daar in dien arbeid, waar de meeste geest der profetie, waar de krachtigste getuigenis van JEZUS is als den Christus. En ziet, terwijl bovendien ons Genootschap dikwerf ook eene luttele ofschoon hooggewaardeerde poging voor de inwendige zending deed, nu danken wij God, dat allengs naast ons Genootschap zoovele inrichtingen zijn gekomen, welke ook dit gebied veelzijdig bearbeiten. Nu kan het uitsluitend zijne krachten toewijden aan eigen roeping, nu kunnen wij met gaven ons hier geschonken, den arbeid ons hier opgedragen volbrengen met alle kracht. Belijden wij het, hoe wij vroeger toen wij alleen arbeidden, maar al te velen kenden, die met hun uitwendig lidmaatschap van ons Genootschap meenden aan de zending voldaan te hebben. O als daar de gansche zending op zou gaan in één enkel Genootschap, dan werd de blik beperkt tot het arbeidsveld van éenen kring: dan gingen maar al te veel krachten verloren: en nu? Laat elk Genootschap, gedragen door de liefde des Heeren, werken al wat in zijn vermogen is; laten Hervormden en Lutherschen en Doopsgezinden, laten onze dierbare

Hernhuttersche broeders, aan het groote werk van Gods Koningrijk arbeiden, doen zooveel zij maar kunnen: doen wij dat dan ook in ons land, vereenigd; helpen wij anderen, die arbeiden in Europa en Amerika, ja zelfs reeds in Azië, maar wachten wij ons voor eenzijdigheid. Vereenzelvigen wij onzen arbeid niet met de zending. Zooveel in ons is willen wij allen steunen met ons gebed en onze kracht. Op onze zendingsfeesten slaan wij steeds meer de oogen naar alle zijden der wereld. En wat zullen wij plukken voor vrucht? Dit, Toeh.! dat wij het Nederlandsch Zendelinggenootschap niet verderven: maar met dubbele kracht onzen arbeid in de Minahasa op Celebes, op Timor, op Java en elders verdubbelen. De vrucht, die ons Genootschap van den Heer heeft verkregen en trots velerlei tegenwerking, teleurstelling en ook trots eigen gebreken blijft ondervinden, zal openbaar worden. Zoo zal en moet de wedijver wie de meeste zijn zal in dienende liefde en zelfopofferende kracht een heilzame prikkel worden om steeds vuriger te worden van geest en de samenwerking van alle krachten zal onder de leiding des Heeren tot stand brengen wat één niet vermag. Twaalf krachten heeft de Heer zelf tot één Apostelkring geheiligd, en als deze allen, geheiligd door éenen Pinkstergeest, nu heengaan overal, waar de Heer komen moet; overal waar de getuigenis des Heeren nog niet is,

dan komt Gods Koningrijk met kracht. En dan zullen wij getrouw aan dien Heer onzen arbeid voortzetten met Hem in het oog en in het hart. De plaats, door Hem ons aangewezen verlaten wij niet: want de zegen des Heeren, door ons ook weder dit jaar ondervonden, zal van zelf de opwekking brengen tot het geweten van allen: Verderft het niet!

c. Maar verderve het dan ook niemand, door te veel te eischen. Ik wil heden niet herhalen, wat te dezer plaatse reeds zoovele malen gezegd is op uitstekender wijze, dan ik het zou vermogen, en al de bezwaren en aanvallen wederleggen, waarmede wij veelzins verlamd worden, en waardoor zoovelen, helaas! van medewerking worden teruggehouden. Maar des te meer moet ik toch naar de omstandigheden des tijds tot allen, die mij heden hooren, de ernstige opwekking brengen: ach verderft den zegen niet, dien ook dit Genootschap, trots alles wat gebeurd is, en in weerwil van schaduwzijden, voor welke ook ik niet blind ben, nog in zich heeft door het onredelijke van ons te eischen. De gebreken, welke onder ons, welke in ons zelven zijn, mogen velen zijn, dit bovenal worde bevonden dat de getuigenis van JEZUS ook ons nog niet tot het volle leven, tot volle waarheid geworden is; dat onze zendelingen ook nog niet gegrepen hebben wat allen moeten zoeken, - o indien dit alles overal

beter ware dan bij ons, het zou ons tot jaloerschheid en ernst des gebeds stemmen. Zegt het ons, wat gebrekkig is, gij allen, die de menschheid, die elken mensch liefhebt. Maar zegt het met een hart, niet om te verdeelen, om te verscheuren, maar om te heiligen en te helpen. Wanneer uwe eischen aan ons gedaan, voortkomen uit die liefde tot God en de arme heidenvolken; wanneer zij geheiligd zijn door uw gebed, en gij wilt ons steunen en zoo waarlijk het groote doel nader brengen, dat God zelf ons voorhoudt, dan willen wij u hooren, dan zal de waarheid ons tot genezing zijn. Doch - overal en zoolang de liefde niet het beginsel is, overal waar uwe bezwaren gepaard gaan met eigen onkerkelijk, in beginsel ongeestelijk leven, en voortkomen uit een leerstellig of wijsgeerig stelsel of leven, dat met de zending niet in verband staat, o gaat heen - wij hebben den tijd niet langer om, nadat wij reeds zoovele malen het hebben vernomen, naar u te luisteren. Wij laten ons werk niet verderven, ons den zegen niet ontnemen. Of eischt gij van ons meerdere en spoediger vrucht; dan zullen wij antwoorden, dat dit gansche bezwaar niets anders bewijst, dan uwe onkunde met de geschiedenis, onkunde met de bezwaren der zending, met het menschelijk hart bovenal. De geschiedenis. Waar en wanneer zijn de groote ontwikkelingen van menschen en volken spoedig als met één

slag te voorschijn gekomen? Kon eene slavernij eensklaps overwonnen worden, welke in den zondetoestand van het eigenbelang geworteld en door miskennis van den mensch, alsof hij tot de dierenwereld behoorde, gevoed werd. En ik bid u, wat zoudt gij gezegd hebben, indien het Christendom op één machtwoord haar had afgeschaft? Neen, die onmogelijkheid zoudt gij niet kunnen volhouden. Bovenal, hoeveel moeiten en arbeid moesten er doorleefd worden eer het denkbeeld, eer de wensch van afschaffing der slavernij het eigendom werd der menschheid en bewijst het niet voor den treurigen toestand van den zondigen mensch, dat de beweging door WILBERFORCE, den apostel der vrijmaking, niet eerst gelukte dan ten koste van een ontzettenden oorlog? — Zijn niet vele oorlogen de rampzalige middelen geweest om de vooruitgangen aan de onwillige menschheid af te persen? Is dat te wijten aan de eischen van de ontwikkeling of aan de zonde zelve? Welnu — ik haal geen voorbeelden meer aan. Maar opent dan toch de oogen voor de bezwaren der zending. Wij die gelooven dat het Evangelie des Heeren alleen de eenig volmaakte, de volstreckte godsdienst is, die in Christus als Gods openbaring tot de menschheid is gekomen, wij kennen die bezwaren, maar hebben ook den moed ze te overwinnen.

Voor eenige jaren gingen drie Unitarische

zendingen uit New-York, zij begaven zich naar Oost-Indië, waar zij het minste levensgevaar te duchten hadden; maar toch zij wilden ook de eer der zending beproeven. Doch ziet — een sterft aan de koorts: de tweede oordeelde, dat de Indianen reeds beschaafd genoeg waren om zelve te leeren wat zij nog niet wisten; en de derde vond het beter om tot den handel over te gaan. Van waar dat verschijnsel? Onder andere oorzaken gelooven wij ook, dat zij het wezen der zending niet kenden en de bezwaren die er aan verbonden zijn. Naarmate wij meer het Evangelie als de kracht Gods tot zaligheid hebben leeren kennen, welke alleen in staat is om alle volken en menschen uit de laagte der zonde tot de volheid van het leven Gods, en dus tot volkomen ontwikkeling te brengen, zullen wij met de liefde, die uit God is, afdalen in den toestand van alle heidenen, maar dan ook leeren kennen, wat al noodig is om hen te brengen tot het inzicht van hun eigen behoeften, tot de kennis van het Evangelie als hun enig reddingsmiddel: en dan zullen wij het vragen, of de Zending, of ook de arbeid van ons genootschap niet rijk gezegend was in het leeren kennen van zoovele volkstammen, in de vorming van talen, en wat dies meer zij. Ja vergelijkt de heidenwereld voor 100 jaren met den tegenwoordigen, wat? ziet gij dan niet, dat de akker steeds meer is bereid om

het zaad te ontvangen? Denkt daarbij aan de bezwaren door de valsche staatkunde overal in den weg gelegd, - aan de kleine hulpmiddelen, welke wij in den beginne hadden, - aan de vergeefsche proefnemingen, welke ons steeds beter den waren weg leerden kennen; - denkt gerust aan alle uit- en inwendige omstandigheden, en ik ben verzekerd, dat, als men echt wetenschappelijk en waarheidlievend alles goed onderzoekt, ook van ons genootschap kan gezegd worden, dat het deed wat het kon, en dat indien het niet meer deed, dan het doen wilde, de schuld vooral te zoeken is aan de groote schuld, die duizenden op hun geweten bleven houden, dat zij weigerden ons te ondersteunen met hulp en gebed. - En wat zal ik eindelijk zeggen van den zedelijken toestand van het heidendom, van het menschelijk hart? Zegt mij, gij allen die meenen zoudt, dat zijne ontwikkeling eene kleine zaak is, zoudt gij ook denken, dat het geneigd is voor dadelijke aanneming van de waarheid? O beproeve men het, met het geld van den Staat scholen op te richten, zijne maatschappelijke toestanden te verbeteren, en al wat men van dien aard meer droomt, gij zult het ondervinden, dat toch langs dien weg de zedelijke en geestelijke ontwikkeling niet verkregen worden zal. Omdat het Evangelie begint, met in het inwendig leven, in het hart den hefboom te plaatsen, die den mensch kan

opheffen tot de hoogte Gods; - omdat het de verzoening van het hart met den Heilige, door vergeving en reiniging, vernieuwing en wedergeboorte kan aanbrengen, daarom is deze JEZUS-getuigenis het groote geheim en de kracht, die allen kan brengen tot God. Met dit Evangelie zullen wij ook het hart overwinnen, dat nu nog niet wil. En daarom, zoolang ons Genootschap dit Evangelie: „Vrede door het bloed des kruises” brengt aan de volken, „o, verderft het niet, want er is een zegen in.” Alleen de zending van het Evangelie zal de menschheid brengen tot haren God.

En wij Gel.! houden wij moed! Houden wij vast aan dit Evangelie. Gaan wij met versnelde wegen, en met zoovele meerdere genootschappen onzen weg. Vragen wij steeds meer wat de Heer wil. Zijn wij getrouw aan Hem, dan zal zijn zegen niet ontbreken. Alleen kunnen wij het niet. Maar ziet, van alle oorden der wereld stroomen honderde zendelingen uit Europa en Amerika, ook uit ons vaderland naar SEMS en CHAMS tenten om den zegen daar te brengen van den God van SEM. Ik weet het, het is de ure nog niet van onzen triomf. Het is de ure des gebeds en des geloofs, des strijds, des noods, des lijdens. O mogen allen in den Heer des Evangelies het groote middel- en vereenigingspunt erkennen, en de groote

kracht vinden, welke onmisbaar is voor deze zaak. Dan zullen wij eens de gansche menschheid zich vereenigen zien tot eene groote bedestond over geheel de aarde, — tot een geloof, een hope en eene liefde. Dan zal aan het einde, de opheffing ook van het Nederlandsch Zendelinggenootschap het teeken zijn, dat de menschheid in de veelheid der talen gekomen is tot de eenheid des goddelijken levens. Dan kan het niet meer verdorven worden, want dan is God alles in allen. Amen.

GEZANG 44: 4.

Hoe ras of traag de tijd verdwijnt,
 Die dag zal zeker komen;
 Het licht, dat aan de kim verschijnt,
 Wordt reeds van ver vernomen,
 Ja, Halleluja! ja Hij komt,
 Juicht, menschen, Englen samen!
 Juicht met een vreugd, die 't al verstomt,
 Juicht allen, Amen! Amen!

Bij de Drukkers en Boekverkoopers M. WIJT & ZONEN, zijn verkrijgbaar de volgende Kleine Stukjes

	Cents.		Cents.
1. Peter Lobeck	15	48. Polycarpus	10
2. De welbestede stuiver	10	49. Als God werkt, wie zal dan keeren?	15
3. De wever uit Welsh	07½	50. De Soldaten-dochter	10
4. De kleine bewoner van het Auvergnésche Gebergte	10	51. Het gelukkige sterf bed	10
5. Arme Sara	04	52. De weg en het middel	15
6. De jonge Huthewoonster	22½	53. De gast zonder bruiloftskl.	07½
7. Opwekking te Eiberfeld	05	54. Treffend voorbeeld	07½
8. De Iersche boer	10	55. Levensschets v. Blumhardt	15
9. Elisabeth Cunningham	15	56. Hadara	04
10. John Robins, de matroos	10	57. De oude geneesheer	10
11. Uitbreiding der Parabel	10	58. De roepstem des Heeren	15
12. Kolonel Jacob Gardiner	15½	59. Anna Walsh	07½
13. De Stroopers-dochter	10	60. Eerste zend. te St. Thomas	15
14. De Bode met goede tijding	15	61. Thirza	20
15. Jansje Allan	15	62. Vroege godsvrucht	07½
16. Zonderlinge tusschenkomst der Voorzienigheid	07	63. De Russische kleermaker	07½
17. Levensber. van Amelia Gale	07½	64. Kermerk. v. een kind Gods	07½
18. Sara Hill	12½	65. Overtuiging verwaarloosd	12½
19. De geschied. van Mary Smith	12½	66. Woord aan jonge moeders	07½
20. De Dorps-predikant	10	67. De onbekende zending	04
21. De waarheid van het Evang.	10	68. Mevrouw Rumpff	10
22. Kracht des geloofs	10	69. Opmerkelijke leiding Gods	07
23. Herman de houthakker	12½	70. Een nieuw traktaatje	10
24. Laatste uren v. John Cowper	10	71. De vrome landman	07½
25. Het einde van den tijd	10	72. Ged. over de eeuwigheid	07½
26. Wat God bewaart, is wel bewaard	15	73. Maria	10
27. Wie zijt gij? Wat hebt gij te doen?	10	74. William	07½
28. De weêrhaan van het kasteel	12½	75. De Christen in het gasthuis	03
29. Eben-Haëzer in Latakko	10	76. Lord Teigumouth	10
30. Indiaansche bekeerlingen	10	77. Leven van Schwartz	08
31. De Christen-feesten	05	78. Wie zoekt die vindt	05
32. Verhaal van 2 predikers	07½	79. Levensb. van een' soldaat	05
33. De tijd en de eeuwigheid	10	80. Pacalsdorp	07½
34. Kort en heilzaam berigt	10	81. Onnoodige zorgen	04
35. Johan Coenraad Ter Linden	07½	82. Zachéüs	08
36. Een beroep op het hart	12½	83. De twee bureu	10
37. De landman in den Elzas	10	84. Bekeering v. A. H. Franke	04
38. Sterfgevallen van zeven bekeerde heidenen	10	85. Blandina	07½
39. Levensloop van C.L. Töpfer	07½	86. Bede van een grijsaard	07½
40. Eenige bijzonderheden uit het leven van Morrison	15	87. Het huisgez. te Haeterdale	15
41. Lydia S.	07½	88. Inwendig Christendom onder Hottentotten	05
42. Hugo Bourne	07½	89. Aärons dood	15
43. De christelijke viering van den Zondag	05	90. Het Paascheest	10
44. Henri Obookiah	10	91. Leven van Chrysostomus	07½
45. De zendingen in Groenl.	15	92. Het geheinzinnige in den Christen	05
46. Het bezoek bij een kranke	15	93. Jacob Wilson	15
47. Brieven van een' leeraar	15	94. De eerste kerkgang	10
		95. Wanneer ben ik, enz.	06
		96. Overeenk. Christel. Godsd.	05
		97. Zendingsgave	15
		98. De zwarte knecht	10

A 2126407

Cents.	Cents.
99. Waarschuw. tegen valsche overleggingen..... 10	145. Iets uit het leven eener zendingelingsvrouw. 4e brief. 05
100. De bedelaar..... 05	146. Levensgesch. van eenen Ierschen knaap..... 07½
101. Samuel Mills..... 05	147. De Thermometer..... 05
102. Triomfhoog van Titus.... 06	148. Toespraak..... 05
103. Zijt gij gelukkig?..... 07½	149. Eene uitn. helpster d. zend. 07½
104. Uit- en inwendige zending 05	150. Niet verre..... 06
105. De twee erfenissen..... 05	151. Wat een reisverhaal kan uitwerken..... 05
106. De waarde van het gebed. 07½	152. Een blik in de Jav. huish. 05
107. Samuel Crowther..... 07½	153. Het "Onze Vader"..... 05
108. Catharina Philips..... 07½	154. Clement Carow..... 12½
109. Goodluck Day..... 07½	155. Een Israel. tot Chr. gebragt 05
110. De toestand der heid. vrouw 07½	156. Schoone plaatsen uit de schriften van 3 Kerkvaders 07½
111. Middel om rijk te worden. 04	157. Gidion..... 07½
112. Eene onde beproefde raad. 12½	158. Uit onze Brievenstasch... 07½
113. Verband ijer voor de zend. 07	159. Dankt God in alles..... 05
114. Ra-Poor-Negro..... 05	160. Een andere Oom Tom... 05
115. De zendel. onder de heid.. 05½	161. Zeventig jaren..... 06
116. Iets uit het leven eener zendingelingsvrouw. 1e brief. 05	162. De Soldaat en de Landverh. 05
117. De Christen-vrouwen der Apostolische eeuw..... 06	163. Getuig. omtrent de godsv. en het leven der christenen 04
118. Christina en Esther..... 06	164. 2 tafereelen uit het leven en werken van een zendel. 07½
120. De verhoogde Heer..... 05	165. Eenzaam maar niet verlaten 07½
121. De zegenrijke vrucht van een rijksdaalder..... 02	166. Uit onze Brievenstasch II. 07½
122. Opw. tot h. werk der zend. 05	167. Mededeel. van Ulfers I. 07½
123. De Baron Dhijhern..... 07½	168. idem idem II. 07½
124. Een woord tot aanbeveling der zendingenzaak..... 07½	169. Over zendingmethode I.. 10
125. De toekomstige wereld.... 05	170. idem idem II.. 10
126. Iets uit het leven eener zendingelingsvrouw. 2e brief. 07	171. Het kruis der bespotting. 07½
127. Eene uit duizend..... 06	172. Over zendingmethode III. 10
128. Eene Martelaarsgeschied. 05	173. De Zending onder de volken der aarde. I. Europa.... 07½
129. Een Rabbi die rust zoekt bij Christus..... 05	174. Dito. II. Azië. I. West-Azië 07½
130. De Christin geroepen tot deeln. aan de zendingzaak. 05	175. Tollenaarshede..... 05
131. Zoeken en vinden..... 10	176. De zend. II. 2. Japan en China 07½
132. De onfeilbare gids..... 10	177. Dito. 3. Achter-Indië 07½
133. Wien te hooren?..... 07½	178. Bij een Ziekbed..... 05
134. Eene zwaar beproefde geloofsheldin..... 07½	179. De zend. II. 4. Eng. Indië 07½
135. Marianne, de Bijbelverspreidster van St. Giles.. 10	180. Hung-Sui-Tschuen enz.. 07½
136. De dochter v. d. Landman 12½	181. De zend. II. 5. Ind. Archipel 07½
137. De hoop des christens.. 07½	182. Toespr. door Ds. H. L. Vinke 07½
138. Het leven van v. d. Kemp. 05	183. Mededeeling. van v. d. Liefde 07½
139. Kunt gij altijd van Jezus zwijgen?..... 06	184. dito dito..... 07½
140. Het werk v. kleine Jessie. 07½	185. De Kerstavond..... 07½
141. Liefde voor liefde..... 05	186. De Zending. III. Afrika.. 07½
142. Heilig leven, zalig sterv. 07½	187. Dito dito. 2. Zuid-Afrika 07½
143. Een sterfb. in den vreemde 07½	
144. Iets uit het leven eener zendingelingsvrouw. 3e brief 05	